

P A O kaj J U S T E C O .

Orgaan der E°-beweging "Paco kaj Justeco" BRUGGE.

Voorzitter: Drs. D. ROOSE - J. A. Sabbestraat, 12 - BRUGGE.
Advertentie; Secretariaat: ROOSE - DE KEKESGIETTER, J. A. Sabbestr. 12 - BRUGGE.
Propaganda: Fons MORRO, Coupure, 35 - BRUGGE.
Reinigingsmeester: Roger LARIBIS - Blokstraat, 6 BRUGGE.

Lid. lid: Eere-abonment: 75 fl en meer; lid-abonment: 25 fl en meer;
gewoon lid: 5 fl en meer; staansid lid: 5 fl en meer

te storten op Postrekening n° 479170 van DE KEKESGIETTER H., J. A. M.
Sabbestraat, 12, BRUGGE

((()))

Een Pleidooi voor de Neutrale Esperantobeweging.

Zonder de minste twijfel zal het Esperanto na den oorlog weer een geweldige bloei kennen. Maar het is zeer dr vraag of het de neutrale Esperantobeweging zal zijn die het hooge woord zal voeren. Velen zullen de meening toegedaan zijn dat een neutrale Esperantobeweging geen zin heeft.

Ons bedrukt het in geenen deele dat wij weer een heele reeks "fakorganizo's" zullen zien opstaan. Al deze groepeeringsen kunnen onze taal verspreiden in hun eigen min of meer beperkte politieke, godsdienstige of andere kring.

En, op conditie dat zij totaal gescheiden staan van onze beweging, zullen zij de neutrale Esperantobeweging niet compromitteren met hun gedachten te verspreiden door middel van Esperanto. Doch het zou ons bedrukken moest de neutrale beweging in 't geheel geen invloed meer uitoefenen.

En nochtans. Is een neutrale beweging noodig ?

Ja, velen die er lid van zijn zouden niet te best weten hoe deze vraag afdoende te beantwoorden. Want in vele steden waren de neutrale groepen niets dan amazementsgelegenheden; als 't geen kraakgelegenheden waren.

Zooiets wijst op een enorm tkort.

De meest secties der neutrale beweging hadden geen andere argumenten dan het nut voor postzegelverzamelaars en het aangename van internationale correspondentie. Geen spraak van zooiets als de "interna ideo". En alleszins waren er zeer weinig die eens goed hadden overwogen wat de belevenis van de "interna ideo" van den mensch vereischt. En de sterkste steunpilaar waarop eigenlijk de E°-beweging als een voor het menschedom lichtende beweging steunt, nial. naast een nationaal denken en voelen, ook een internationaal denken en voelen, in den zin vooral van een inzicht in de nooden van het menschedom en in een diep begripen van dezer kwalen, daaraan was nog niet met den eersten steen gebouwd. Dat zal nu na den oorlog nog veel meer het geval zijn dan er vóór. Vooral omdat er meerdere en ingewikkelder en dringerder problemen op een oplossing wachten.

Een andere fout was dat gelijk wie aangenomen werd, al had hij ook het slechte karakter, een laag gemoed, en al had hij ook na jaren nog geweigard iets meer te leeren dan enkele zinnen.

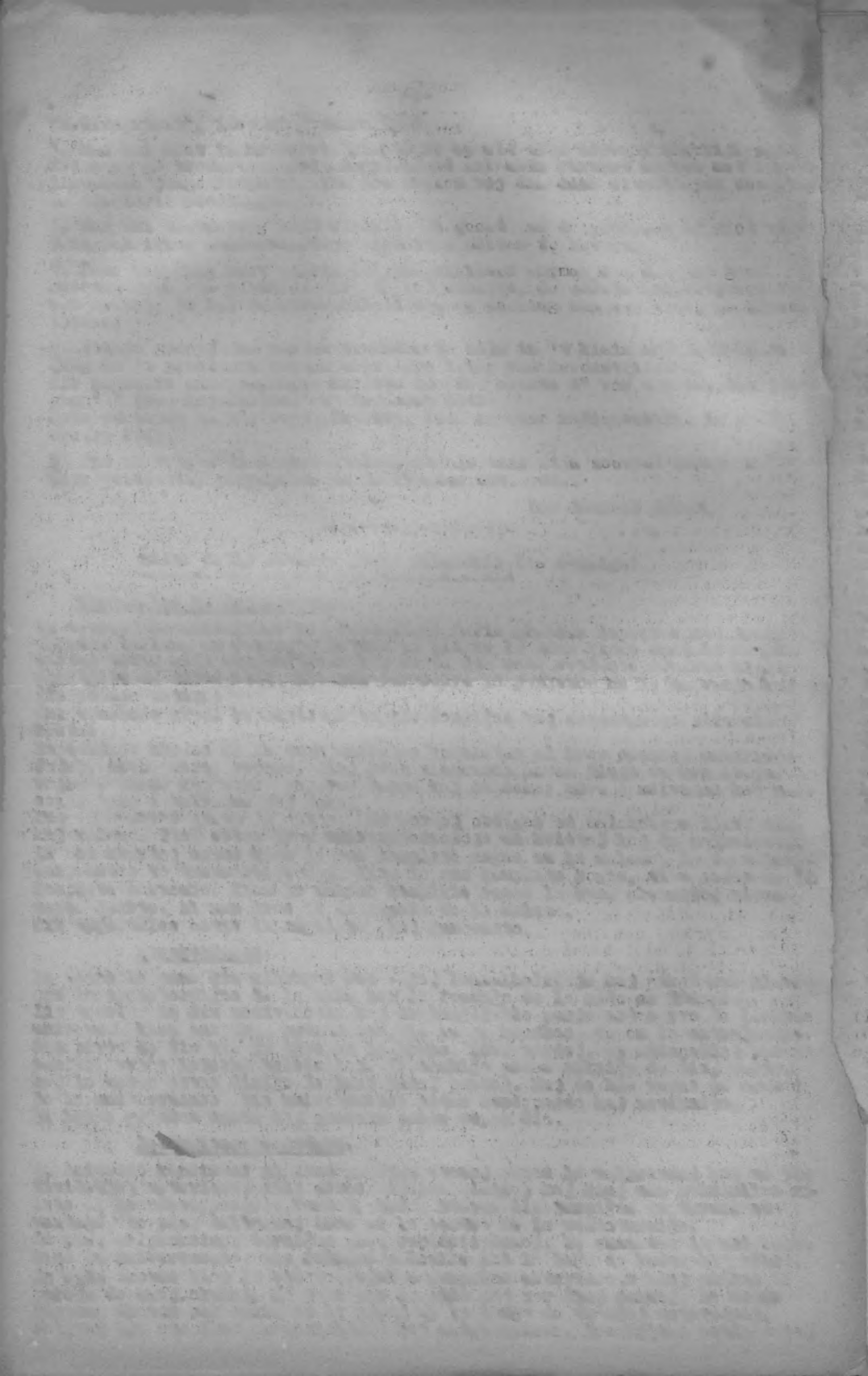
De geest van dergelijke groepen moest noodzakelijkerwijze slecht worden.

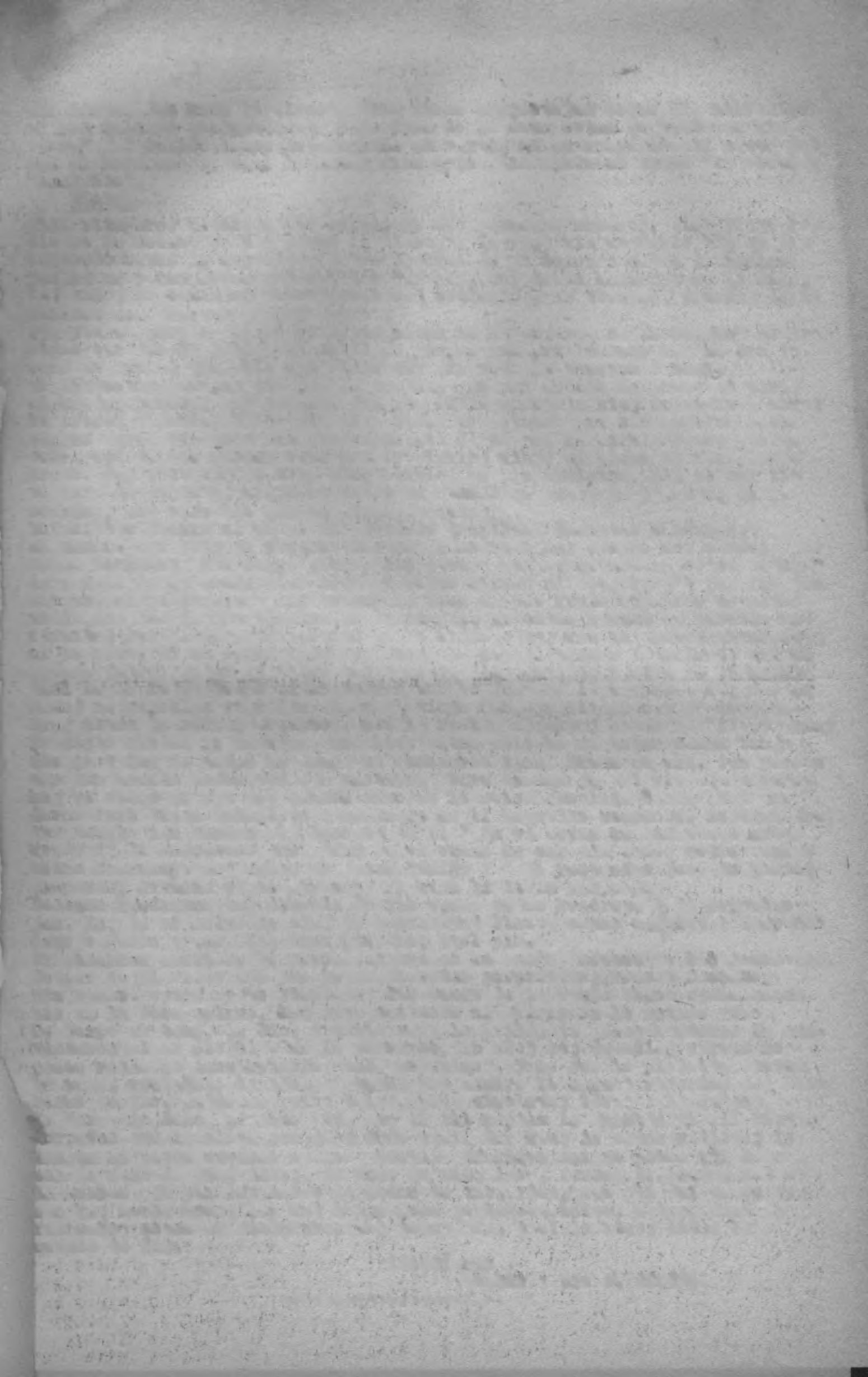
In elk geval, in ons land was het deërlijk gesteld er mee. Hoeveel groepen hadden bij de buitenstaanders de faam van een ernstige, idealistische en interessante groep te zijn ?

Ten derde. Er werd om zoo te zeggen niet naar de jeugd om gezien. Hier en daar een uitzondering niet te na gesproken. We konden dan ook vaststellen hoe sterk de E°-beweging stond. Voor ons land heeft dat weer zijn speciale redens die vroeger eens onderzocht werden. Zie "Flandra Esperantisto", Nrs van Maart en April 1935.

Daarom zouden wij willen al degenen die nog gelooven aan de bestaansreden van een neutrale E°-beweging van de noodzakelijkheid van het volgende overtuigen :

1. Zij moeten zich allen organizeeren in een neutrale E°-beweging, die een belangwekkend tijdschrift moet uitgeven.
2. Die beweging moet een leiding en vorming doen. Aan al de leden moet een diep inzicht en een gefundeerde overtuiging medegedeeld worden. Zie desaan-gaende onze pogingen daartoe "De ideologische uitbouw onzer beweging". "Paco kaj Justeco", nrs Julio, Aug., Sept., Oktobro 1942, "Het Manifest van de Esperantobeweging", zelfde tijdschrift n° Novembre 1944,

(daŭrigo)

Al Capone sange sin venĝis: tridek amikoj de Moran, inter kiuj Zuta, la kontrolisto de la prostituejoj de la nordkvartala bando, estas per kugloj elmurdigitaj. Sed tiu teruro ne povas malhelpi ke la koruptregno de urbestro Thompson ekfiniĝis.

1931 signifas la pereon de Al Capone. Al sentas ke multaj malamikoj sin turnas kontraŭ li; li ankaŭ scias ke ĉio havas finon. Li, kiu mortpafigis milojn da homoj, nuniam konis tiel grandan puŝon al la vivo. Vivi! En lukso kiu... kapitulo ankoraŭ permesas. Sed la kuraĝa fripono de la "Three P's" el New-York per la bonstato iĝis malkuraĝulo. Li ne defendos sian... ĉi formetos la armilojn kaj klopodos fari ĉion por eviti la kuglojn de la nordkvartala bando. Ĉar li estis estro, li mallernis la manipulen... "guns"; li ja ĉiam donis la laboron al siaj "killers" (mortigistoj). Tio malrapide malaperigis ĉe li personan batalemon kaj personan kuraĝon. Kiel eviti la katastrofon? Ĉu sinmortigi? Li volas, sed ne povas. Do, kion fari?

Li savas parton de sia posedaĵo per garanti la estontecon de sia eta familio. Li ne plu havas alian savon ol sin akordigi kun la vera polico t.e. kun la federacia polico. Oni nur povas lin kondamni por impostevito. La pruvoj de la ceteraj miloj da misfaroj jam malaperis. Capone tiel aranĝas, ke de la 23 punktoj de la akuzo, kiu estas redaktita kontraŭ li, nur 5 povos esti tenataj. Li lasas sin tuj aŭ pli bone... li faras sin tuj aresti "Man mi ja estas eldanĝero" li diras.

Lia proceso okazas en oktobro. Dum la kunsido, oni arestas "gangster" on, kiu sidas en la juĝejo kun revolvero. Ĉu tiu-ĉi intencis ekzekuti la akuziton sur la benko laŭ la gang-leĝo de la nordkvartala bando. Capone certe pli tion komprenas kaj suante ke li evitis grandan danĝeron, li petogas al siaj juĝistoj ne absolvi lin, sed kontraŭe lin enfermi en sendanĝera loko. Oni konfiskas liajn posedaĵojn, sed tio estas indifera por li; li nur demandas ke oni kondamnu lin. Kaj tio okazas. La 24-an de oktobro 1931 la ĉiĉido estas: il jaroj da malliberecapuno kaj 50.000 dolara monpuno por impostevito. La detronigita "underworld-king" (reĝo de la fikvartalo) dankas la juĝantaron kun klarigita mieno kaj rideto.

Nova vivo komenciĝas por li. Li ricevas la numeron 40.886, specialan karton, vestaĵon, kaj la hotelo, kiu lin ricevas kun ĉiuj formalajoj devigite al lia nomo, estas la Atlanta-malliberejo. Sed baldaŭ venas la malfeliĉo. Oni deklaras lin libera. Li forveturas en automobilo, sed jam la nordkvartala bando atakas lin. La malkuraĝulo por savi sin mortigas sian ŝoforon sed ŝajnas pli ke nur estas akcidento! Tamen oni metas lin en la Alcatraz-malliberejo sur la roka usona diablinsulo en la golfo de San Francisco. Tie li surbordigas kiel ŝiprindaĵo kaj la ero de la plej grandaj usonaj banditoj, kioj tie estas kolektita per la federacia juĝistaro agas kun li kiel kun senfortulo.

Nuniam ankoraŭ oni forkuris el la Alcatraz-malliberejo. Por venĝi sin, Al Capone perdidis siajn saasortulojn. En sia malkuraĝo li pensas pri nenio krom fari al si feren kirason kiun li ĉiam portas kiam li sin direktas inter la malliberuloj. Oni jam du fojojn klopodis lin strangoli; la gazgardistoj feliĉe intervenis. La granda, potenca Al / iĝis la propeka kapro. Kion li devas pensi, kiam li aŭdas kiel la "bootlegging" renaskas. Tiuj, kioj nun iĝis la trinka ĵurnalpermeson, metis sia sur la trinkaĵoj tiel grandajn impostojn, ke estis tre profita sekrete fabriki alkoholon. Kiel granda devas esti la ĉagreno de Al kiam li aŭdas ke la "States" drinkages alkoholaĵojn en jara tempomezuro de 650 milionoj de litroj kaj ke preskaŭ la duono de ili fluis tra la sekretaj alambikoj de la kontrabandistoj.

Kaj tio ne estas ĉio, kvazaŭ por doni al Al Capone korulsonon, strange misteraĵo sin teksis ĉirkaŭ lia vivo, ŝanĝante lin en vivanta, kadavro: jes, milionoj da homoj diras ke Al estas morta, mortigita de lia kunulo Torrio kiu tuj anstataŭis lin per saulo. Ĉu estas ruzaĵo por malliberejigi lin aŭ ĉu nur imago? Ŝajnas ke la fingropremado de la nuna "Al" ne korrespondas al tiuj de la militisto Alphonse Capone, kiu en 1881 estis enkorpusigita en sekcio de militpafilistoj. Ĉu de okazis terura interŝanĝiĝo de personoj? Kiu tion diros al ni?

La ĉiĉino de Capone reiris kun sia filo al sia vilao en Palm-Island, kie ŝi loĝas izolite. Ŝi silentas kiel tombo. Kiu ĉi nos sin vidas la 3 revolveron de ŝiaj 8 "body-guards" (korpogardistoj). Ĉi iĝistre pia: ĉiun matenon ŝi veturas al la kapelo de Miami kun Al junior kaj tie ŝi preĝas al Kristo por la homo, kiu estas malamiko de miliono da homoj, de la familianoj de liaj viktimoj, de honestaj homoj, ĉe de la plej grandaj fihomoj de la Alcatraz-malliberejo.

Kaj kiu malgraŭ sia malkuraĝa parco post tiel tumulta vivo tamen vekas nian grandegan, nedireblan kompaton: la komptao kiun ni havas ankoraŭ malgraŭ ĉio por la plej malbonaj inter ni, ĉar ni ne povas forgesi, ke ili estas la miseraj produktaĵoj de misera tempo kaj koruptita medio, en kiuj la ĉiuj regnantaj starigitaj potencoj de la nuna societo devas partii respondecon.

Mi legis en Ĵurnalo de la jaro 1944, ke oni en tiu jaro, tavante nun verajn pruvojn de liaj misfaroj, oni ekzekutis lin sur la elektra seĝo.

JOHN HERBERT DILLINGER, vera "red-blooded Yankee" t. . . vera usonano kaj ne italiano aŭ Polo - la plej grandaj gangsters" ĵi estis delirigintoj el Italujo aŭ Polujo - estis la plej granda bankrabisto.

(delirigoto)

(verkis por la revuo: Marto)

PAGO DE LA ESPERANTO MOVADO.

Estis antaŭvideble ke ju pli la Germanoj estos for, des pli oni aŭdos pri nova agemo de la Esperantistoj.

La unua publika kurso jam konenciĝis en Brugge. Kursoj estas ankaŭ donataj en Gent kaj ĉirkaŭaĵoj. Tie laboras nunmomente du organizoj: "La junaj Esperantistoj" kaj "Kunlaboro". Ambaŭ estas neutralaj. Mi esperas ke ili sentos la necesecon unuiĝi en vasta neutrala movado, kaj ke ne ĉiuj grupoj laboros aparte.

Dum la milito la Flandra Esp. Instituto vendis iomete, samkiel la vendinstituto de F.V.A.E. Sed nun Flandra Ligo konstruas la planojn por vasta kaj tre serioza agado.

En la serio de la fakorganizoj, tute sendependaj de la neutrala movado, la "Flandra Unuiĝo de Katolikaj Esperantistoj (F.U.K.E.) anoncas unuan ĝeneralan kunvenon por la 18a Marto. Ĝi devas ankaŭ esti la elirpunkto por nova agado.

Pri aliaj organizoj ni ne ankoraŭ aŭdis.

Pere de angla gazeto ni eksciis ke kurso de Esperanto for soldatoj estas donata laŭ la metodo de pastro Andreo Cseh, ĉiun mardon kaj Vendredon en la "Amphitheatre de Geologie, de la "Sorbonas" en Parizo. Estas leŭtenanto Charles E. Simson kiu donas la kurson kiun sekvas ankaŭ francaj civilanoj.

El New-York atingis nin la novaĵo ke la tre bone konata Esperantisto Dr Wilhelm Solzbacher laboras tie kiel help-direktoro de Amerika Esperantista Revuo.

Zu nia lando estas fakte nur nia grupo kiu laboris. Ni sukcesis havi idealistan kaj tre interesan agadon. Mi esperas ke ni kapablos transdoni niajn konceptojn kaj nian spiriton al Flandra Ligo. Tiam ni povos entuziasme plene kunlabori.

Ni ricevis la unuan numeron de "La Juna Esperantisto" jarkvarona revuo de la Genta organizo: "La junaj Esperantistoj". Ĝi estas polikopiita gazeto. La titulpago estas tre bela. Cetera ankaŭ la desegnaĵoj kaj la ornamitaj literoj. Ie kaj ie oni trovas ankoraŭ lingvan eraron. Ekzemple krano ne signifas schedel(kranio) sed tapkrano. La enhavo estas interesa, eĉ tre interesa. Tamen troviĝas artikolo de unu tuta paĝo pri "La interna ideo de Esperanto" en kiu ni absolute nenion eksciis pri tiu interna ideo. La aŭtero diras ke oni legu nur la verkojn de la majstro se oni volas scii en kio konsistas tiu ideo. Lia tezo estas tre danĝera se oni troigas ĝin. Leŭ li, ĉiuj artikoloj pri tiu temo estas reproduktaĵoj iom similaj kaj iom malsimilaj de la Zamenhofe koncepto. Al la aŭtero mi faras jenajn demandojn: 1. Kion fari por instrui tiun ideon al personoj kiuj ne kompas nian lingvon?

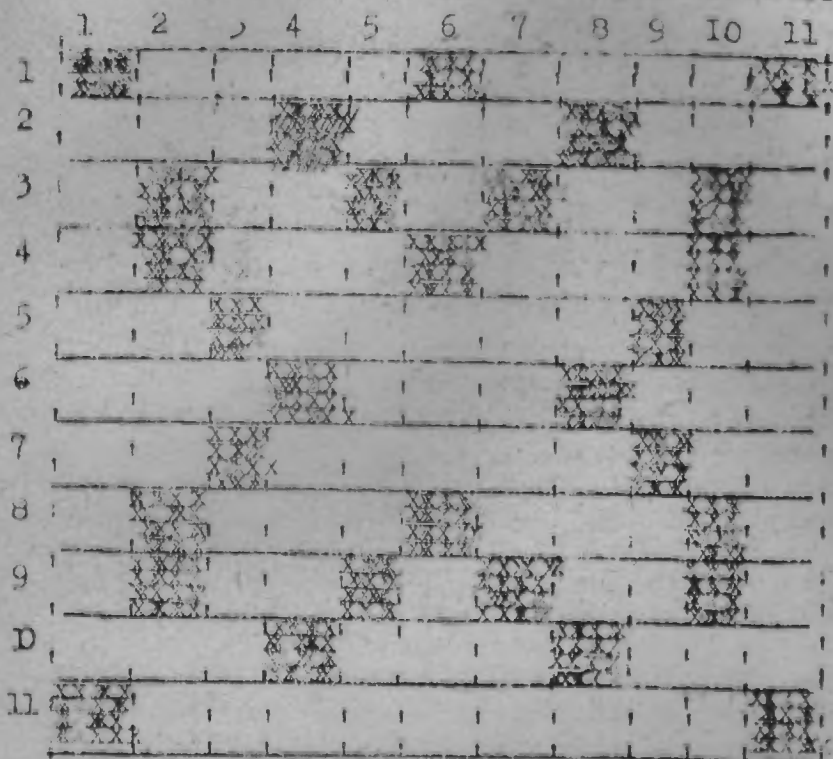
2. Ĉu la aŭtero scias ke multaj miskomprenis tiun ideologion de Zamenhof? Ĉu tiam oni ne devas klopodi por bone kompreni ĝin kaj per bone klarigi ĝin? Cetera la ĝenerala signifo de la vortoj, konceptoj k.t.p. leŭ nia subjektiva stato, ne estas en tia mezuro ver ke ĉio estas neinterkomprenata. Ni konstatas ke la revuo estas trilingva. Ĉu la ganto kaj la organizo verbas ĝemembrojn en tuta Belgio?

Grandaj pensuloj pensas:

Le vivo estas komedio por tiu kiu pensas kaj tragedio por tiu kiu sentas.

(A. DE LA ANTENE).

KRUCVORTENIGMO.

Horizontale

1. prizorgi havenon(R.) - aĉa knabo
2. pers. el la malnova Testamento(T) - peccato-verbfiniĝo
3. ludkarto(R) sufikso.
4. deĉifri tekston(R). famkonata rivero(R). -
5. muziknoto-frukto-malkonfesi (R).
6. verbfiniĝo(R). kurba(R). kapkovrilo(R.) -
7. litero - palporgenoĉe insektoj(5) - artikolo
8. Direkto(R). - ideala persono(R)
9. flanko(R) - skribo(R)
10. Impreso(R) - familo(R) - speco de najlo(R.) - desegnaĵo.

Vertikale

1. Nova esprimo(R) -
2. muziknoto-sufikso-nedefina
3. efektiva(R) - skrapi la teron (R)
4. tranĉi lignon(R) - auditorio(R)
5. prefikso-interna korpparto(R) rivero en Italujo.
6. prefikso, belega(R) - infekta malsano(R).
7. prefikso-esploro(R) - prepozicio
8. sufikso-de ni -
9. obuzo(R) - akro(R)
10. verbfiniĝo(R) - cifero(R) - pronomo
11. ne natura (R).

Rimarko : Tiu-ĉi enigmo estas verkita de
 Sano Carlos OLLERANET.
 Oni donu la solvojn al la prezidento.
 Oni ankoraŭ povas gigni premiojn.

O moeder,

Je handen zijn ruw van het werken voor mij,
 maar uw oog is een lach,
 en je mond werd gekust van de zon in de Mei.

Ge geeft me het leven, en schonk me het willen,
 een hart als een vuren popaver, ...
 en een stralende God van de liefde om te minnen.

Ge weet me de boomen en 't hart van de bloemen,
 en vlinders als vliegende vlammen, ...
 en als een voorbeeld der lalie het zuivere bloeien.

Toen kwam er een beeld uit de naddrende verten
 uw teedere beeld overstralen.
 Eeuwig schrijft Gode zijn wet in de sterren,
 o mijn arme moeder

I Y I .

Grandaj pensuloj pensas :

La plej granda feliĉo, post tio ĉe na naskiĝi,
 estas kiel eble plej frue morti

(Euripidas)

BARBERTJE

(Neeldonita teatraĵo)

Policano . Sinjoro juĝisto, jen la viro kiu murdis Barbertje.

Juĝisto .- Tiu viro devas pendi. Kiel li plenumis tion ?

Policano . Li tranĉis Sin en pecetojn kaj pekulis Sin.

Juĝisto . En tio li tre malbone agis. Li devas pendi.

Lotario . Juĝisto, mi ne murdis Barbertje! Mi nutris kaj vestis kaj flegis Sin. Estas atestantoj kiuj deklaras ke mi estas bona homo kaj ne murdisto.

Juĝisto . Viro, vi devas pendi. Vi pligravigas vian krimon per malmodesto. Ne decas al iu kiu...estas akuzata pri io, ke li rigardas sin bona homo.

Lotario . Sed, juĝisto, estas atestantoj kiuj konfirmos tion. Kaj ĉar mi nun estas akuzata pri murdo..

Juĝisto . Vi devas pendi! Vi tranĉis Barbertje en pecetojn, pekulis Sin, kaj komplezas vin mem...tri ĉefdeliktoj! Kio vi estas, virineto ?

Virineto .Mi estas Barbertje.

Lotario . Dankon al Dio! Juĝisto, vi vidas ke mi ne murdis Sin !

Juĝisto . Hm....jes...tiel! Sed la pekado ?

Barbertje . Ne, juĝisto, li ne pekulis min.Li kontraŭe multe bonfaris al mi. Li estas nobla homo !

Lotario . Vi aŭdas, juĝisto, si diras ke mi estas bona homo.

Juĝisto . Ha...la tria punkto de restas. Policano, forkonkludu tiun viron, li devas pendi. Li kulpas pri malmodesto. Registristo, en la premisoj citu la jurisprudencon de la patriarko de Lessing.

EL "MAX HAVELAAR".

Verkis : Multatuli.

Esperantigis: K.M.

Hemisfero en Hararo.

Lasu min enspiri longe l'odoron de viaj haroj, mergi en ilin mian tutan vizaĝon, kiel homo soifas en la akvon de fonto, kaj agiti ilin per mia mano kiel odoran poŝtukon, por skui memoraĵojn en la aero.

Se vi povus scii kion mi vidas! Ĉion kion mi sentas! Ĉion kion mi aŭdas en viaj haroj! Mia animo vojaĝas sur la perfume kiel la animo de l'abaj sur la muziko.

Viaj haroj entenas tutan reven, plenan de veloj kaj de mastoj; ili entenas grandajn marojn kies musonoj portas min al ĉarmaj klimatoj, kie la spaco estas pli blua kaj pli profunda, kie l'atmosfero estas parfumata de la fruktoj, de la folioj kaj de l'homa haŭto.

En la oceano de via hararo mi rimarkas havenon kie svermas kantoj melankoliaj, fortikaj viroj de altaj nacioj, kaj ĉiufarmaj ŝipoj konturantoj siajn delikatajn kaj komplikajn arkitekturojn sur senlima ĉielo kie malleberas la varmo eterna.

En la karesoj de via hararo, mi retrovas la malfortiĝojn de l'longaj horoj pasigitaj sur divano, en la ĉambro de bela ŝipo, lulataj de la neperceptibla ruliĝado de l'havono, inter la florpetoj kaj la refraŝigaĵ poraj kruĉoj.

Mn la fokuso arda de via hararo, mi enspiras la odoron de tabako miksite kun opio kaj sukero; en la nokto de via hararo mi vidas la infiniton de l'lezaro tropika; sur la berdoj lanugaj de via hararo mi ebrigaĝas de l'odoroj kombinitaj de gudro, de mosko kaj de kokosoleo.

Lasu min mordi longe viajn harligojn pezajn kaj nigrajn. Kiam mi cordetas viajn harojn elastajn kaj ribelajn, ŝajnas al mi ke mi manĝas ceteraĵojn.

EL "Le Spleen de Paris, XVII".

Verkis : Ch. Baudelaire.

Esperantigis: K.M.